

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

3. AARGANG

REDAKTØR: KAPTAJN H. EWALD

HÆFTE V

AARSABONNEMENT 3 KR.

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITIONER:
THIESENSVEJ 10 KORSØR. — ISLANDS-BRYGGE 1¹ KBHVN.

ENKELTE NUMRE 25 ØRE

FORENINGSMEDDELELSER M. M.

VED E. W. MARSTON, VALDEMAR SCHOU OG AXEL JUEL

BESØG PAA TUBORG

Iflg. Indbydelse fra Tuborg Bryggerier vil Marineforeningens Medlemmer have Adgang til at bese Virksomheden

Onsdagen den 21. Juni 1916 Kl. 3¹/₂

Nærmere Meddelelse vil blive udsendt.

LANDSFORENINGENS GENERALFORSMLING

SENDEMANDSMØDET DEN 29. APRIL 1916

I Nationals Lokaler samledes ca. 75 Repræsentanter fra Kredsen Landet over med ca. 40 her fra Byen. Formanden, Kommandør *Maegaard*, bød Velkommen og foreslog Ingeniør *Konow* til Dirigent. Formanden aflagde dernæst Aarsberetningen med særlig Omtale af de Forhold, hvorunder der var arbejdet, og at Foreningen befandt sig i stadig og støt Fremgang; H. k. H. Prins *Valdemar* havde bevist Foreningen den Ære at overtage Hvervet som Æresformand.

Medlemsantallet var nu 2815 hvilket viser en Fremgang af 270 i det forløbne Aar. Foreningsmærket er blevet indregistreret, hvorved Misbrug er forhindret, og det er fastslaaet, at Foreningsflaget kun maa anvendes ved officielle Lejligheder. Endvidere er det vedtaget, at Forretningsudvalget kan supplere sig med særlig valgte Medlemmer.

Til en Del Skibe af Koffardimarinen er gennem Rhederierne udsendt Numre af »Under Dannebrog«. ligesom der til Marinens Skibe i hjemlige Farvande til Stadighed udsendes Aviser m. m., som Medlemmerne velvilligst tilstiller vort Kontor til Fordeling. Dette i Forbindelse med de Julegaver, som en Del Medlemmer betænkte Foreningen med, har, som det vil ses af »U. D.« IV 1916, vakt megen Glæde blandt de Indkaldte og Paaskønnelse hos Skibscheferne. Formanden omtalte derpaa, at Grenaaekredsen først havde vedtaget et Ekstrakontingent af 1 Krone, dernæst Maribo- og Faaborgkredsene. To nye Lokalforeninger var dannede i Kolding og Korsør.

I Henhold til Lovens § 2 var optaget følgende udenlandske, korresponderende Medlemmer: Kommandørkaptajn *Erik Hägg*, og Kaptajn, Kammerherre *Göran af Klercker* fra Sverige, Kommandør *G. Kielland* fra Norge og Mr. *H. F. Martin*, Japan.

Kaptajn *Ewald* gjorde derpaa Rede for Bladets Virksomhed i det forløbne Aar, og den Plan, hvorefter man gik frem med saavel Ind-

hold som Annoncer, hvilke sidste paa Grund af Krigen ikke havde bragt det ventede Udbytte til Bladets Konsolidering. Man havde imidlertid haft den Glæde fra en anonym Velgører at modtage et meget betydeligt Beløb hvorefter Redaktionen med Fortrøstning kunde se Fremtiden imøde, ligesom der til Fremme af Annonceudbyttet var truffet en ny og forventelig mere fordelagtig Ordning. Kaptajnen rettede indtrængende Opfordring til Landsrepræsentanterne om at indsende Nyt fra Kredsen til »Foreningsmeddelelser«, da dette havde almen Interesse.

Om Bladet og dets Forhold udspandt der sig nogen Diskussion, hvori bl. a. deltog Assistent *Sørensen* og Portør *Christensen*, Roskilde. Fra Forsamlingen rettedes der en Tak til Kaptajn *Ewald* for hans, trods langvarig Fraværelse, stadige og energiske Arbejde for »Under Dannebrog«.

Undersekretær, Kaptajn *Froda*, gennemgik Aarsregnskabet, for hvilket der gaves Descharge.

Formanden fremsatte Forslag om en Forhøjelse af Indskudet fra 1 Kr. 50 Øre til 2 Kr. og motiverede dette med, at hver Indmeldelse hidtil havde kostet Foreningen Penge, idet vort Emblem, som tilsendes nye Medlemmer, alene koster Foreningen 1 Kr. 50 Øre pr. Stk., hvortil kommer Tryksager, Porto m. m. Forslaget vedtoges.

De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, d'Hrr. *Axel Thiess*, *Georg Lohse*, *Stoumann*, *Christensen* og *A. O. Andersen*, genvalgtes enstemmigt.

Malermester *Møller* genvalgtes som Revisor, hvorefter Dirigenten erklærede Generalforsamlingen for hævet.

Telefonmester *Buchgreitz*, Formanden for Odensekredsen, forelagde dernæst forskellige interessante Spørgsmaal, bl. a. om Kredsenes Stilling i visse Tilfælde af Udmeldelse af Medlemmer, og i den om disse Spørgsmaal rejste Diskussion deltog Overretssagfører *Schoustrup* m. fl. Der var almindelig Enighed om Interessen af de af Hr. *Buchgreitz* fremsatte Tanker, hvilke Hovedbestyrelsen lovede at overveje.

Efter at den alvorligere Del af Mødet herved var afsluttet gik man tilbords, og det for den fælles Virken saa gavnlige Samvær mellem Sendemændene fortsattes under kammeratlige og hyggelige Former. Fra flere Sider udtaltes Haabet om Held og Fremgang for Foreningen, og at den kommende Tid maatte bringe vort Land alt godt, og dermed ogsaa Trivsel for Marineforeningen og dens Formaal.

STIFTELSESFESTEN DEN 30. APRIL 1916

Med vanlig stor Tilslutning og paa den hævdvundne smukke Maade indledes Foreningens Stiftelsesfest Søndagen den 30. April 1916 i Studenterforeningens Festsal, den tredje Fødselsdag, paa hvilken Gratulanterne var mødt frem fra fjærn og nær, og ved deres Tilslutning gav tilkende, at Baandene mellem Kredse Landet over knyttes stadig fastere gennem det ved Sendemandsmødet Dagen forud og Samværret paa Fødselsdagen etablerede gensidige, stadig nøjere, Kendskab til hinanden.

Vi tror, at netop Folelsen af, at Kredsrepræsentanterne i betydeligt Antal kommer tilstede giver Foreningens københavnske Arrangører stadig Evne og Lyst til at forny deres Anstrengelser til denne Dag, for at den kan forløbe paa den værdigste og smukkeste Maade, saaledes, at netop denne Aarets eneste fælles Festdag kan blive et godt og smukt Minde for alle.

Grossererne *Georg* og *Max Lohse*, *Valdemar Petersen* og Hr. Assistent *Heidner* havde, som de plejer, lagt et stort Arbejde i Salens Udsmykning med Flag og Standere og i den øvrige Tilretteleggelse af Aftenens Program, og Foreningen skylder dem megen Tak for deres utrættelige Virksomhed, ligesom vi stedse i høj Grad maa paaskønne den Venlighed og Imødekommen, som vises Foreningen af Orlogsværftet, hvis Udlaan af Flag og maritim Assistance i Form af unge Sømand er os en meget væsentlig Støtte til Opnaelse af et saa smukt Resultat.

Efter at Deltagerne i et Antal af c. 180 havde samlet sig i den store Sal, hvor unge Marinere gjorde Honor, medens Flagspillet ved Siden af Talerstolen havde en Æresvagt af 6 Marinere, blev Flaget hejst med Honor, hvorefter Kommandør *Mægaard* som Hovedforeningens Formand bød Velkommen, og udbragte et Leve for Hans Majestæt Kongen, som besvaredes med nifoldigt Hurra og Kongesangen. Hr. Kammersanger *Emil Holm*, accompagneret af Hr. Assistent *Lembcke*, sang danske Sange, »Tycho Brahes Farvel« og »Flagsang«. Uagtet Salens Udsmykning med de store nedhængende Flag paa begge Sider gjorde Akustiken mindre god, lod dog Kammersangerens mægtige Bas glimrende og fuldtonende i det vældige Rum og det kraftige, spontane Bifald, hvormed Forsamlingen straks efter det første Nummer lønnede den europakendte Sanger, et Bifald som steg for hver Sang senere hen, har sikkert vist Kammersangeren, der som gammel Mariner efter sit lange Ophold i Udlandet har meldt sig ind i vor Forening ved sin Hjemkomst, at man ikke blot var glad ved hans Nærværelse i Egenskab af Medlem, men ogsaa takkede ham for hans Vilje til at glæde os med sin myndige Sangkunst.

Kaptajn *Ewald* besteg dernæst Talerstolen og gav i den følgende halve Time en kort, men yderst interessant og instruktiv Oversigt over Søkrigsbegivenhederne fra August 1914 indtil nu. Foredraget gjorde meget Indtryk, ogsaa ved den Maade, hvorpaa Kaptajnen sluttede det med Henvisning til det stille, men betydningsfulde Arbejde vore egne Marinere og deres Mænd af alle Grader udførte, og den Vished man havde for, at dette Arbejde til Sikring af vore Kyster og Opretholdelse af vore oversøiske Forbindelser, havde Forstaelse og moralsk Støtte hos Marineforeningens Medlemmer, og, ved dennes Vækst, efterhaanden hos større og større Kredse i vort Land. Han mindedes særligt Koffardimarinen, dens Mænd og dens Virksomhed under disse farefulde Forhold. At Kaptajnen Ord modtoges med stærkt Bifald siges kun for Fuldstændigheds Skyld, idet vi dog mente i dets Styrke ogsaa at kunne spore et Velkommen til ham fra mange af de Tilstedeværende, som siden 1914 kun sjældent har haft Lejlighed til at se ham.

Efter Foredraget sang Kammersanger *Holm* to Sange, »Humle-bien« og »Hvad Sjøgutten synger«, under stærkt Bifald, hvorefter *Julian Olsens* Orkester intonerede »Holmens faste Stok«. Man var nu naaet til Aftenens særlige Højtidelighed, Overrækkelsen af den af en Kreds af Medlemmer skænkede Raaber til Brug ved Foreningens Møder. En af Giverne, Kontorchef *Burchardt* havde skrevet en fortræffelig Sang som paa sin Forside bar Raaberens Billede. Man afsang de 3 første Vers, hvorefter Givernes Nestor, Arkitekt, Bygningsinspektør *Carl Thonning* besteg Talerstolen og i smukke og veltalende Ord gjorde Rede for Gaven og dens Historie, og dernæst anmodede Overretssagfører *Schoustrup* om at modtage den. Ingeniør *Poul Thonning*, som er Ideens egentlige Fader og som har helliget Udførelsen sin varmeste Interesse, bar nu Raaberen, som stod i sit pragtfulde røde Læderetui, hen til Lokalforeningens Formand, der fra Talerstolen bragte Giverne Foreningens varme Tak for deres Interesse og gode Kammeratskab, og lovede at holde Gaven i Ære. Han nævnte dernæst Givernes Navne og anmodede Kommandør *Mægaard*, som Hovedforeningens Formand, om at indvie Raaberen til Brug ved at tale de første

Ord i den. Kommandøren gjorde dette paa den smukkeste Maade, idet de første Ord, som kom til at runge gennem Salen var et »Danmark leve«, som fulgtes af ni stormende Hurraer og Kongesangen. Raaberen var indviet, og det nye Samlingsmærke indlemmet blandt vore Relikvier. Sidste Del af Sangen blev derpaa afsunget og den stemningsfulde Indledning var afsluttet.

Der pebes dernæst »Ned paa Batteri og Banjer« hvorefter Salen tømtes medens Borddækningen foregik.

Paa Signalet »Øl—skaffe« og til Orkestrets Toner samledes man kort efter atter ved de lange, flagpyntede Borde, — som altid et festligt Syn naar vi flokkes, Unge og Gamle. Vi noterer med Glæde at 3 af Helgolandsveteranerne var tilstede. Da Kommandør *Mægaard* af private Grunde var forhindret i at deltage i Maaltidet, bød Næstformanden i Hovedforeningen, Papirhandler *K. L. E. Jensen* Velkommen tilbords og erindrede samtidig om, at Hans kgl. Højhed Prins *Valdemar* havde modtaget Hvervet som Æresformand for Landsforeningen, hvilken Meddelelse herved første Gang kom til de forsamlede Repræsentanters Kundskab og modtoges med Hurra.

Han foreslog Arkitekt *Marston* til Dirigent, for hvilken Ære denne takkede. Næstformanden udbad sig dernæst Samtykke til Afsendelse af Hilsener til Hans Majestæt Kongen og Æresformanden, hvilket Forslag modtoges med Akklamation. Fra Hans Majestæt indløb senere følgende Svar: »Bringer Marineforeningen min hjærtelige Tak og Genhilsen. Christian R.«.

Mellem de mange kendte Ansigter langs Festbordene saas adskillige nye, som vistnok for første Gang overværede vor Stiftelsesfest; — men som altid hvor vi samles, har man Indtrykket af, at enhver har kendt sine Sidemænd, som han maaske her ser for første Gang, i lange Tider, og Stemningen er den bedst mulige. Hertil bidrager ikke mindst de udmærkede Sange vi som Regel kan glæde os ved, ved Indledningen først Kontorchef *Burchardts* stemningsfulde Vers, ved Bordet en af Grosserer *Max Lohse* forfattet, humoristisk Sang, hvis første Vers viste sig at være anbragt under Tallerkenerne, det andet under Dugene, medens det tredje under almindelig Jubel fandtes under Stolesædet; dernæst en af Grosserer *Valdemar Petersen* forfattet, udmærket Sang til »40«.

Fra H. K. H. Prins *Valdemar* modtog Hovedforeningens Formand følgende Svar: Med hjærtelig Tak sender jeg Marineforeningen min bedste Hilsen. Prins *Valdemar*.

Kaffen serveredes ved Bordene, hvor man blev siddende, og Talerens Tal var stort. Der indløb Telegram fra Medlem af Hovedbestyrelsen, Portør *Christensen* i Roskilde, hvis kendte Skikkelse savnedes, og som i sin telegrafiske Hilsen beklagede ikke at kunne være tilstede.

Ved Punchen, som senere kom paa Bordet, glædede Kammersanger *Holm* og Assistent *Lembcke* Forsamlingen endnu engang, udenfor Programmet, med flere Sange. Vi skylder begge Kunstnerne vor bedste Tak for den Glæde de beredte os, ligeledes Firmaet *Hornung & Møller*, som velvilligt havde stillet et Koncertflygel til Foreningens Raadighed.

Grosserer *Georg Lohse* bragte en Tak til de unge Marinere for deres Hjælp, og Herr Maskinmester *Salmenius* mindedes de Mænd ombord, af hvem man som oftest kun »saa Røgen« — Maskinernes Mænd, som færdes i Fartøjets Dyb, men hvis Virksomhed derfor ikke er mindre betydningsfuld.

En af de sidste Talere var Helgolandsveteranen, Hr. *Frørup*, som paa egne og de øvrige tilstedeværende Veteraners Vegne udtrykte sin Glæde ved at være tilstede blandt os. Næstformanden Hr. *K. L. E. Jensen* tog dernæst Ordet og udtalte Foreningens Tak til de gamle Mænd, hvem det netop var os en Glæde at tælle i vore Rækker og som vi forhaabentlig endnu længe maatte kunne være sammen med. Først sent skiltes man. Foreningens 3-aarige Fødselsdag var tilendebragt — og godt tilendebragt!

M.

Vi gengiver Kontorchef *Burchardts* Sang ved Indvielsen af Raaberen:

Længe var Nordens

I.

SVÆRDTID er inde,
Uløst raser,
ret som var Verden
»gangen af Led« —
næppe tør Tanken
tro eller haabe — —
naar gryer af Hav den
Dag, der har Fred?

Sangen lad klinge,
Latteren tone,
og skal der kaldes,
Manne, til Ro,
da vil vort nye
Samlingens-Mærke
være vor Hejmdal,
vaagen og tro!

II.

End dog herhjemme
bænke vi kan os
Venner med Ven, hvor
Glæden er Gæst —
thi er i Aften
sammen vi stævned',
fejrer med Sang vor
Stiftelsesfest.

Staar den da for os,
fager at skue,
fejreste Gave,
Øjet en Fryd —
snart skal det kendes:
ren er dens Tale,
vide kan naa dens:
»Hør mig og lyd!«

Længe dens Stemme
lydt gennem Sale
mane til Ro for
malmfyldte Ord! — —
Vaartid er inde,
vaarfødte Raaber,
varsle Du Dag, der
haaber og tror!

Vaartid er inde —
vaarfagert lyser
Krone og Kors paa
kobberklædt Bund! ...
Slægt efter Slægt det
lyste at skue
solberne Baand om
Raaberens Rund!

— Danmark, vor Moder,
vugget paa Vove!
Solen nu kysser
Sund Dig og Bæll,
over de stille,
sagtunge Skove
Vaaren har spændt sit
lysgrønne Telt.

Vaarmilde Moder,
Dig vi til Ære
øve vor Gerning
Aar efter Aar!
Blidt paa din Vej Dig
Seklerne bære — —
Sol over Vejen!
Fred i din Gaard!

»Sixtus« lave Vold hen til »Fyen«, paa hvis Batteri Skafningen skulde foregaa. Her følte Jubilarerne sig øjensynligt strax fuldkomment hjemme i vante Omgivelser: Her var tilpas Højde til Dørken, og Bordene og Kistebænkene »som sig godt Sofolk høver«, ovenikøbet dækkede med Tintallerkener og fyldte Ølmukker, Brød og veritabelt Smør, og med Salt og Peber i et Bliklaag. Unge Værnepligtige kom med Biksemaden, det hele et yderst vellykket Arrangement hvis Muliggørelse man maa være Værftschefen megen Tak skyldig. Efter at Huebaand, med Navnet paa det Skib, hvormed hver Jubilar havde sejlet, var bundet om Armen og Cigaren roget, begav man sig op til Fotografering, og derefter ud til ny Ekscursion paa Værftet, hvis mange nye og moderne Foreteelser forevistes og forklaredes af Løjtnant *Jacobsen*, hvorefter Besøget afsluttedes paa Modelsamlingen og Arsenalet.

Jubilæumsdagens første Del var forløbet paa den smukkeste Maade, og da man Kl. 6 $\frac{1}{2}$ samledes til Fest paa »Gimle« og begav sig til Festsalen, gav det første Blik paa Salens Udsmykning og Bordarrangementet Vidnesbyrd om, at Dagens sidste Del vilde

FOTOGRAF C. OFFENBERG, FREDERIKSBERG ALLE 12

25 AARS JUBILÆET FOR AARGANGEN 1891

Begunstiget af Aarets første varme og straalende Dag med blaa Himmel mødtes Jubilarerne af Søværnets Aargang 1891 paa Værftsbroens gamle Planker ved den Vagt, hvor for 25 Aar siden Lommerne maatte tommes for Tændstikker og anden Kontrebande. De ca. 100 gamle Mænd, hvem Aarene forøvrigt ikke syntes at have haft synderlig Indvirkning paa — idet Humør og Kammeratskab syntes uforandret — modtoges af Komiteen og dennes utrættelige *primus motor*, Fuldmægtig *Riise*. Da Jærnportene aabnedes, overtog Værftets Repræsentant, Løjtnant *Jacobsen* Føringen, og saa gik det indad igen ad den Vej, som for alle Jubilarerne var saa velbekendt, men som for de fleste af dem ikke var betraadt siden 1891. Programmet lød først paa Besøg paa den nye Kaserne, og ad Værftets maleriske Veje forbi de mange gamle og nye Bygninger gik Turen ud til »Sixtus«, hvor Kasernebygningen nu er rejst paa den Plads, hvor mange Generationer af Mænd blev indviede i Vaabeneksersits og Landkrabbe-Anstand, medens Skildvagten oppe i »Kronen« overbærende saa ned paa de jordbundne E. K. Iere.

Med Interesse besaas den store og smukke Kaserne som dog Jubilarerne mente, efter mange Ytringer at domme, ikke nær kom op paa Siden af gamle »Dannebrog« med dets lave Batteri og Banjer og hele gammeldags Skibsduft, — ubestemmelig, — men uforglemmelig. — Her i den nye Bygning sad jo Lys, Luft og Hygieine til Højbords paa en Maade som »de Gamle« nikkede anerkendende til, — men som de dog vilde have byttet bort for de gamle Planker, de selv havde traadt, og Duften af Tjære og lidt Bundvand som i gamle Dage. Risenvællingen og Blodbuddingen inspiceredes i de komfortable Omgivelser, Foredragssal og Samlingsstue, Sovestue og Toiletrum, alt nyt og ukendt og ikke saa lidt forskelligt fra »de gode gamle Dage«. Saa gik Turen over

blive ikke mindre vellykket, og at Komiteen, som bestod af d'Hrr. Grosserer *Enna*, *Lyneburg-Falck*, Grev *Lerche*, Toldassistent *Jepsen*, Direktør *Lichtenberg*, Fotograf *Offenberg*, Slagtermester *Reinländer*, Fuldmægtig *Riise* og Blikkenslagermester *Steenberg*, havde skabt en Ramme om Festen, som var i højeste Grad smagfuld og sikkert har givet Jubilarerne Vished for, at intet var sparet for at gøre Dagen til et Minde for dem, som de længe kunde bevare.

Foran hver af de 101 Kuverter var foruden et praktisk Hefte med Sange henstillet et signeret Fotografi af H. K. H. Prins *Valdemar* som Kaptajn i 1891, flankeret af en nydelig lille Lanterne i hvis Top en Paaskelilje knejsede. Ved Hovedbordets Midte stod et graamaalet Kystforsvarsskib *en miniature*, med Taarne og Kanoner, traadløs Telegraf og alt Tilbehør, nydeligt udført af Hr. *Steenberg*. Flagpynt paa Bordene og under Salens Gallerier fuldkomment gjorde det smukke Indtryk. Ved Hovedbordet saas Komiteens Medlemmer med Gæsterne, Officerer og Underofficerer af Flaaden i Uniform. Efter at alle havde taget Plads bød Grev *Lerche* Velkommen og indledede kort efter Talernes Række med Hans Majestet Kongens Skaal, som besvaredes med nifoldige Hurraer og Kongesangen. Senere talte Direktør *Lichtenberg* smukt for Kongehuset, specielt for nuværende Admiral, i 1891 Kaptajn, Prins *Valdemar*, en Skaal som vandt den stærkeste Tilslutning. Skuespiller, Magister *Emanuel Larsen* talte dernæst aandfuldt og smukt for de fælles Minder, og hans Tale modtoges med et Bifald saa stærkt, at det mærkedes, hvorledes hans Ord havde fundet Vej til de gamle Mænds Hjerter netop ved deres Blanding af Alvor og Skemt. Senere talte Adjunkt *Black* for Marinen, medens Fotograf *Offenberg* mindedes de tilstedeværende Gæster, for hvilken Skaal Kommandør *Bloch* takkede paa Marinens Vegne, medens Redaktør *Dahlstrøm* takkede som Pressens og Arkitekt *Marston* som Marineforeningens Repræsentant.

Til H. M. Kongen og Prins Valdemar var afsendt Telegrammer. Det fra Hans Majestæt indløbne Svar: »Bringer de Værnepligtige fra 1891 min hjerteligste Tak og Genhilsen. Chr. R., modtoges med Hurraraab.

Ikke mindre end 5 Sange bidrog til yderligere at højne Feststemningen, og da Fuldmægtig Riise hævdede Bordet begav man sig til Kaffebordene, hvor mange af de i 25 Aar adskilte atter føjede sig sammen i hyggeligt Samvær. De fleste havde da prydet deres Bryst foruden med Festemblemet, en variabel rød-hvid Kokarde med Ankerknop, tillige med den nydelige lille Lanterne, ogsaa Hr. Steenbergs Værk, som havde smykket Kuverterne, og som kunde heftes paa Frakken.

Det paafølgende Panchesold udgjorde Aftenens Clou, Ordet blev givet frit, og i mange fortræffelige Taler mindedes man Begivenhederne i 1891. fornøjelige og alvorlige mellem hverandre.

Først hen paa de smaa Timer afsluttedes Jubilæumsfesten, som sikkert for Jubilæarerne vil være et værdifuldt Minde og for Arrangørerne er smuk Belønning for deres store og ualmindelige vellykkede Arbejde, ved den Tilfredshed og Glæde hvormed deres fortrinlige Ordning af alle Enkeltheder modtoges og paaskønnedes.

Festens Overskud, 60 Kr. 50 Øre, er af Komiteen tilstillet Bestyrelsen for »Bombebøssen«, som sikkert vil finde en god Anvendelse for Beløbet til Gavn og Glæde for de gamle, veltejnede Sømænd. M.

KORSØR

Den nyoprettede Lokalkreds i Korsør har afholdt sin første Generalforsamling.

Den fungerende Formand, Konsul Th. Rasmusen gjorde Rede for Foreningens Stiftelse og meddelte, at Antallet af Medlemmer nu var steget til 120; deraf var de 20 overført fra Hovedforeningen.

Paa Forslag af Redaktør Adam Jensen genvalgtes med Akklamation den foreløbige Bestyrelse: Konsul Th. Rasmusen, Overlærer Wøldike, Kaptajn R. Andersen, Rørsbetjent Jensen, Fisker Axel Larsen, Styrmand Krenchel og Togfører Bendixen; i Stedet for Maskinassistent Ilkjær, der er rejst fra Byen, valgtes Maskinassistent Hasdal. Til Revisorer valgtes Oldermann Buch og Købmand Halfdan Fischer.

Som Delegerede til Sendemandsmødet i København valgtes Konsul Th. Rasmusen og Togfører Bendixen.

Dermed var man naaet til Dagsordenens sidste Punkt: Eventuelt. Herunder spurgte Kaptajn Petersen, om der ikke skulde udarbejdes Love for Lokalforeningen.

Overlærer Wøldike mente, at man af Sparsommelighedshensyn burde bruge Hovedforeningens Love foreløbig; der kunde saa paa næste Generalforsamling stilles Forslag om Forandringer, hvis saadanne var nødvendige.

Det vedtoges derefter foreløbig at benytte Hovedforeningens Love. Redaktør Adam Jensen udtalte sin Glæde over, at der nu var dannet en Marineforening i Byen. Forsvarsbrødrene hilser den nye Forening med Glæde og ønsker den alt godt. Taleren haabede, at Bestyrelsen vilde tage Lovenes § 1, der udtrykker Foreningens Formaal: at styrke Nationens Interesse for Søværnet, til Indtægt, saa Interessen for vort Søværn kan blive større end den nu er. Vi kan trænge til at blive mere fædrelandskærlige, end vi er, og vi vil arbejde for et solidt Værn for vort Land. Et Leve for Marineforeningen. (Hurra.)

Paa »Falderebet« fremsatte Smedemester Poulsen Forslag om, at Foreningen anskaffede et Flag. Forslaget vandt udelte Tilslutning. Derefter sluttede Generalforsamlingen.

MARINEFORENINGENS MEDLEMSLISTE

En for Marineforeningens betydningsfuld Begivenhed, hvis Oprindelse skyldes privat Initiativ og stor Offervillighed hos to Medlemmer, hvis Navne vi desværre ved udtrykkeligt Forbud er afskaarne fra at nævne her, har, netop i den Maaned, da Hovedforeningen i fuld Blomstring fejrede sin 3-aarige Fødselsdag, fundet Sted, idet Medlemsfortegnelsen er udsendt til alle Lokalkredsene Landet over, og et betydeligt og bekosteligt Arbejde dermed har fundet sin foreløbige Afslutning, — forhaabentlig til Gavn og Glæde for saavel Modtagerne som Giverne.

At Haandbogen, — hvilken Betegnelse vi med Rette mener at kunne anvende, — er en ganske fortræffelig lille Bog, som utvivlsomt vil give en forstærket Følelse af Samhørighed mellem Marineforeningens over saamange Landsdele spredte Medlemmer, en Samhørighed, som »Under Dannebrog« betragter det som en af sine fornemste Opgaver at styrke og fremme, tror vi at kunne fastslaa, idet dens Indhold ved den praktiske Maade, hvorpaa Stoffet er ordnet, hurtigt og nemt tillader at finde Navne paa mange af Vennerne fra Tjenestetiden, hvis senere Færden i Livet det har været vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at følge. Haandbogen gavner ogsaa en mere personlig Kommunikation mellem Lokalforeningerne, hvis saadant ønskes, — kort sagt, — Bogen taler for sig selv, og der er da kun tilbage at rette en varm Tak til de Mænd, som har givet deres altid vaagne Interesse for vor Forening et saadant positivt Udslag. Vi knytter til Udgivelsen af Værket de bedste Ønsker om, at det Tegn paa Liv og Fremgang som læses i

Bogens 3000 Navne paa Mænd af alle Aldre og alle Samfundslag, maa betyde og tages som et godt Omen for Marineforeningen og for dens Arbejde.

Navnelisterne er udarbejdede paa Grundlag af Hovedforeningens Materialer af kgl. Translatør, fhv. Skolebestyrer J. Teisen, Lokalforeningens Kasserer, som i et Forord gør Rede for Bogens Tilblivelseshistorie. Herr Teisen fortjener den største Anerkendelse og Tak for dette i Virkeligheden meget store Arbejde, som, skønt alle Personalier beroede paa Kontoret, ofte har været ledsaget af lange og besværlige Eftersøgninger efter et Aarstal, et Fornavn eller et Forbogstav eller anden Oplysning, som Herr Teisens Samvittighedsfuldhed ikke tillod ham at undlade, naar han ansaa det for ønskeligt eller nødvendigt for Medlemslistens Fuldkommenhed.

Paa 137 Sider og ordnede alfabetisk efter Bynavn og Personnavn findes Marineforeningens ca. 3000 Medlemmer opført med Angivelse af Aar for Aftjening af Værnepligt, saafremt denne har fundet Sted i Søværnet, — Navn, Stilling og Bopæl. Blot et Eftersyn af Aargangen vil sætte Medlemmerne istand til at genfinde i hvert Fald en Del af deres Tjenestekammerater, hvis Veje maaske har været usporlige, siden man for Aar tilbage sagde hinanden Farvel udenfor Værftsporten efter endt Tjeneste. Allerede ved at aabne saadanne Muligheder vil, som foran nævnt, Bogen være til megen Gavn og Fornøjelse.

Bogen angiver tillige Navnene paa Bestyrelsesmedlemmer af Hovedbestyrelsen og af Lokalkredsene.

Som det vil være bemærket, har man ved Udsendelsen af Medlemsfortegnelsen maatte vedlægge tre løse Blade i Forventning om, at Modtagerne selv vilde have den med Indsætningen forbundne Ulejlighed. Grunden til, at disse Blade maatte fremsendes saaledes, forklares for det første derved, at der efter Trykningens og Indbindingens Fulddendelse tilgik Foreningen Meddelelse om, at Hans kongelige Højhed Prins Valdemar havde bevist Marineforeningen den Ære at overtage Hvervet som Æresformand, for det andet, at der efter Afslutningen af Listen over københavnske Medlemmer er tilkommet en Del nye Medlemmer, samt at Udgifterne mente at burde medtage de fornødne Rettelser til Teksten.

Det ved Indbindingen anvendte System, løse Blade omsluttede af et Bind gennem hvis Ryg der paa 3 Steder er fort et Baand, som sammenholder Bladene, tillader at indsætte de Tillægsfortegnelser over Tilgang og Afgang af Medlemmer som det er Bestyrelsens Hensigt at udsende naar den maatte anse det for nødvendigt.

Den typografiske Udførelse skyldes H. H. Thieles Bogtrykkeri, medens Omslaget, der er udført efter Tegning af Arkitekt Marston, er trykt i Chr. S. Catos lithografiske Etablissement. De to ansete Firmaer har derved givet deres Bidrag til at Medlemslisten fremtræder paa en smuk og for vor Forening værdig Maade.

HELGOLANDSFEST I VIBORG

Paa Helgolandsdagen, den 9. Maj afholdtes i Viborg et Stævne af Marinere af Aargange for 1900. Der var mødt 120 gamle Marinere og blandt dem efter særlig Indbydelse Veteranerne Ole Kr. Jensen, Bjerregrav, Smed Jacobsen, Skaungaard, Peter Østergaard, Rødkjærsbro og Ivar Bertelsen, Løgstrup, der alle var med ved Helgoland.

Ved Middagstid samledes Stævnets Deltagere ved Jernbanestationen og gik derfra i Procession til Domkirken, hvor der holdtes en stemningsfuld Andagt med Tale af Stiftsprovst Helweg-Larsen.

Efter Andagten begav man sig til Haandværkerforeningen, hvor Forfriskninger indtoges i de festligt smykkede Lokaler, hvorefter Marineløjtnant P. Andersen holdt et fortræffeligt Foredrag om Kampen ved Helgoland; han rettede en varm Tak til Veteranerne for deres Indsats for Danmarks Sag og sluttede med et Leve for vort Fædreland.

Efter at Gaardejer Mousten havde bragt Foredragsholderen Forsamlingens Tak gik man til Bords i Festsalen, hvor Dagen skulde afsluttes ved en Middag, til hvilken en Række særligt indbudte havde indfundet sig, bl. a. Stiftsprovsten.

Gaardejer Mousten bød Velkommen og efter at »Vift stolt paa Kodans Bølge« var afsunget, talte Hofjægermester Krabbe for Hans Majestæt Kongen, og Forslag om at sende en telegrafisk Hilsen til Majestæten modtoges med varm Tilslutning.

Stiftsprovst Helweg-Larsen holdt derpaa en meget smuk Tale for Danmark, idet han med Henvisning til Verdenshistoriens Vidnesbyrd om de smaa Rigers — Israels Riges, Grækenlands, Hollands — Indsats for Menneskehedens Udvikling, betonede, at et Lands Værdi og Eksistensberettigelse ingenlunde er afhængig af dets Størrelse, og saaledes heller ikke den Kærlighed og Tiltro, vi nærer til vort lille, skønne Fædreland.

Nielsen Mousten og Partikulier Willesen talte for Veteranerne, Søren Jensen, Rosenlund, for Stiftsprovsten med Tak for hans Tale i Domkirken, og Laust Jacobsen, Borde, takkede under begejstret Tilslutning Marineløjtnant Andersen for hans Foredrag.

Der holdtes endnu adskillige Taler, af hvilke mange mundede ud i en Tak til Hofjægermesteren som den, der havde taget Initiativet til den usædvanlig smukke og stemningsfulde Fest, og i flere muntre og fornøjelige Taler — bl. a. af Hofjægermesteren og Løjtnant Andersen — fortaltes Erindringer og Smaatræk fra Livet om Bord.

Inden Festens Afslutning indløb Tak og Genhilsen fra Hans Majestæt Kongen.

SØKRIGEN I ØSTERSØEN

(FORTSÆTTELSE)

Den russiske Østersøflåde var ved Begyndelsen af det andet Krigsjaar delt i 5 Eskadrer. Den første, den finske Eskadre, havde til Opgave at beskytte de finske Farvande, den havde Basis i Helsingfors og bestod af 4 moderne Kampskibe, nogle Torpedobaade og Hjælpekibe. Den anden Eskadre holdt til i Baltishport og Viborg og bestod af 4 Krydsere og nogle Torpedofartøjer. Den tredje Eskadre laa i Kronstadt og bestod af 5 Krydsere samt Torpedojagere og Transportskibe. Fjerde Eskadre, der var i Reval, bestod af 4 Kampskibe og en Del Torpedobaade. Endvidere fandtes der en Undervandsbaads Division.

Den 8. August begyndte Tyskerne et Angreb paa Minespærringen ved Riga Bugt uden Resultat, d. 10. foretog Tyskerne en lille Demonstration mod Ålandsøerne, og d. 16. skød en tysk U-baad ved Indløbet til den flnske Bugt et russisk Hjælpekib i Sænk med Torpedoer.

I Riga Bugt opholdt nogle russiske Krigsskibe sig dækket af de i det vestlige Indløb udlagte Minespærringer; derimod holdt Russerne Moon Sund aabent, thi herigennem kunde de, i Tilfælde af, at stærke tyske Kræfter trængte ind i Riga Bugt, trække sig tilbage til Finske Bugt.

I taaget og roligt Vejr foretog Tyskerne d. 16. August om Morgenen et Angreb paa Minefeltet i det vestlige Indløb til Riga Bugt. Den 18. begyndte de tyske Jagere og enkelte Krydsere at trænge gennem Minefeltet og ind i Bugten, hvor enkelte Kampe fandt Sted med de russiske Skibe. Den 19. blev saaledes den russiske Krydser »Ssivutsch« angrebet af en tysk Krydser samt nogle Jagere, der skød Russeren i Brand. »Ssivutsch« fortsatte Skydningen, til den sank efter først at have skudt en tysk Torpedojager i Sænk. D. 21. hørte Angrebene paa Riga Bugt op, og i hvert Fald har Russerne forhindret en tysk Landgang i Bugten bag de russiske Stillinger. Under Kampene fra 16.—21. August lykkedes det en engelsk U-baad at afskyde en Torpedo mod Panserkrydseren »Moltke«, som blev beskadiget. Nogle Dage senere, d. 25., beskød tyske Krydsere Dagø, og hermed blev der stille ved og omkring Riga Bugten.

I August og September syntes det, ifølge Telegrammer fra svenske Stationer, som om flere engelske U-baade gennem Sundet var trængt ind i Østersøen. For at forebygge Gentagelser udlagde Tyskerne d. 24. September et Minefelt sønden for Drogden, saaledes at der for Skibsfarten kun blev et smalt Løb mellem Minefeltet og Dragør Landgrund, altsaa paa dansk Soterritorium.

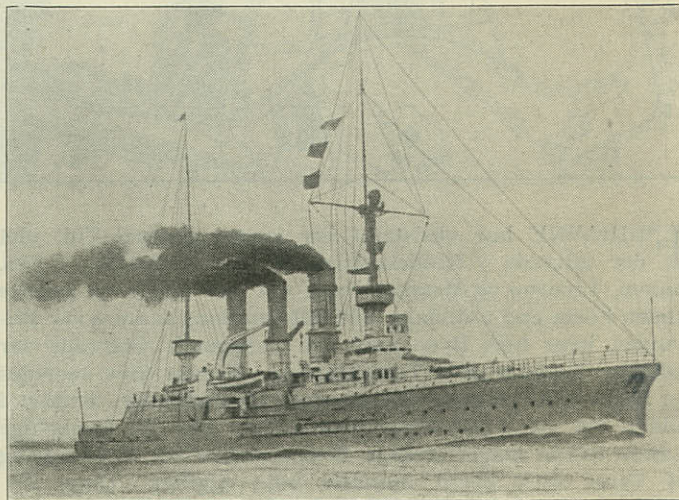
Omtrent samtidig afmærkede den svenske Regering et Løb med 5 Meters Dybde østen om Bredgrunden i Sundet og rundt Falsterbo, indenfor svensk Soterritorium, samt afmærkede flere Strækninger mellem Ølands Nordspids og Luleå, saaledes at al Sejlads fra Sundet og helt op til Luleå kunde foregaa uden nogetsteds at komme udenfor svensk Soterritorium, hvorved her blev forstaaet 3 Sømils-Grænsen, medens Sverige ellers regner sit Territorium til 4 Sømils-Grænsen. Dette blev gjort for at forhindre Tyskerne i at genere den neutrale Skibsfart paa Østersøen, og fremkaldte et Par Sammenstød mellem svenske og tyske Krigsfartøjer, hvorom senere.

I Begyndelsen af Oktober udfoldede de engelske U-baade i Østersøen stor Aktivitet, flere Dampere blev skudt i Sænk, og 3 engelske U-baade blev set ved Øland, hvor 5 Dampere blev sænkede. Ved Gedser-Rev blev d. 10. Oktober en Damper torpederet af »E. 19«, der gav Besætningen god Tid til at gaa i Baadene. Da ogsaa en Stettiner Damper blev angrebet ved Rygen, fik de tyske Dampere Ordre til foreløbig at blive i de svenske Havne, og Trelleborg-Sassnitz Ruten standsedes midlertidig. Man mente ogsaa, at de engelske U-baade derved forhindrede Tyskerne i at proviantere deres Hære i Kurland ad Søvejen.

D. 21. Oktober blev den svenske U-baad »Hvalen« beskudt af en tysk Torpedojager — 2,8 Sømil fra den nær-

meste svenske Kyst. Da Affairen skete inde paa svensk Soterritorium, gav den Anledning til en Noteudveksling mellem de to Regeringer og afsluttedes med en Undskyldning fra tysk Side.

Langt større Resultater end det at skyde Handelsskibe i Sænk opnaaede de engelske U-baade dog senere, thi d. 23. Oktober blev den 9000 Tons store tyske Krydser »Prinz Adalbert« skudt i Sænk ved 2 Torpedoskud fra en engelsk U-baad, og kun en lille Del af den 590 Mand store Besætning reddedes. Kun et Par Uger senere blev endvidere den lille Krydser »Undine« (2700 Tons) d. 7. November skudt ned c. 20 Sømil fra Trelleborg og sank paa

»Prinz Adalbert«.

dybt Vand. Endelig blev, 17. December, Krydseren »Bremen« (3200 Tons) skudt ned i den østlige Del af Østersøen og en af de ledsagende Torpedobaade blev ogsaa sænket.

Den 16. November konvojerede en svensk Torpedobaad en Damper gennem Sundet, da en tysk Jager kom til og forlangte at visitere Damperen. Men da Damperen befandt sig paa svensk Soterritorium, lagde den svenske Torpedobaad sig resolut imellem, hvorfor den tyske Jager blev nødt til at fortrække.

Natten mellem den 19.—20. December blev den svenske Damper »Argo« angrebet af 2 tyske Torpedobaade kun 1½ Sømil fra Kysten nær ved Kristiansstad. Tyskerne tog Prisen med ud i rum Sø. Et Par Dage efter blev »Argo« frigivet, og Tyskland udtrykte sin Beklagelse af det skete.

Redaktøren af »Naval Annual« har udtalt, at det endnu er vanskeligt at danne sig nogen Mening om Kampskibstypernes Værdi paa Grundlag af Krigsbegivenhederne, da der med Undtagelse af Kampene paa Doggersbank og ved Falklandsøerne ikke har fundet nogen Kamp Sted mellem store Slagflaader. Man kan imidlertid se, at Herredømmet til Søs endnu udøves af Kampskibene, thi kun i snævre Farvande har U-baadene Herredømmet.

Krigstildragelserne har vist Betydningen af stærk Panserbeskyttelse, »Blücher« sank, medens de stærk beskyttede »Lion« og »Tiger« ingen større Skade led.

Kampskibene maa have høj Fart for enten at indhente en Fjende eller undslippe.

Om Kampskibstypen siges, at det vel var bedst for Smaastater at holde sig til at bygge Skibe af Monitortypen, som ogsaa den engelske Marine har gjort under Krigen. Disse Skibe maatte have en Armering af 1 à 2 svære Kanoner (altsaa en Type lig de danske Panserskibe).

C. J. H. SPEERSCHNEIDER
Kaptajn u. T. i Flaaden

KJØBENHAVNS FRIHAVN

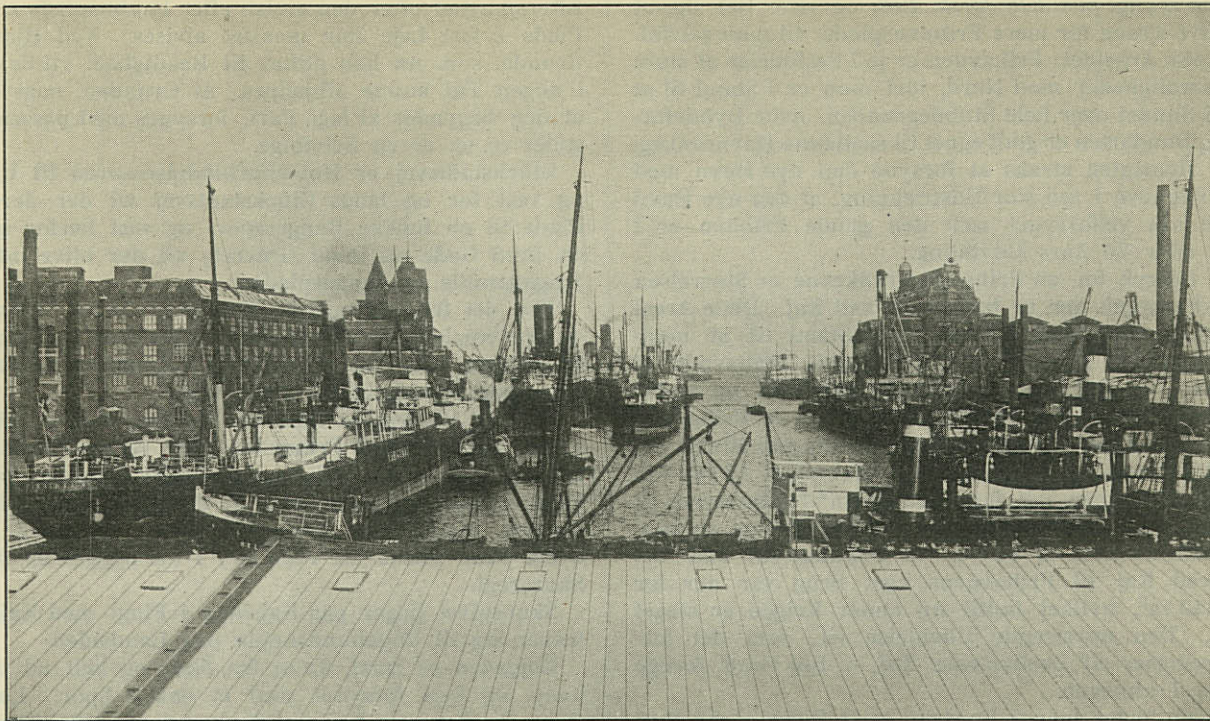

FRIHAVNE har eksisteret fra meget gammel Tid, idet der allerede i Middelalderen fandtes Frihavne, f. Eks. Genua, Livorno og Messina; men det var under en ganske anden Form end nutildags, idet det den Gang snarere var Fri-stæder, hvor hele Byen med det omliggende Omraade var udenfor Moderlandets Toldskranker. Byerne blev saaledes en Slags Støttepunkter for de store Handelsruter, hvilket i ældre Tid var i høj Grad nødvendigt, idet de forskellige Lande havde meget strenge Bestemmelser for Transitering af Varer med dertil hørende høje Afgifter. Disse Fri-stæder blev anlagt paa Købmændenes Initiativ paa de Steder, der bedst egnede sig for de store Trafikveje, idet der selvfølgelig maatte tages Hensyn til disse Tidens Trafikforhold i Almindelighed, og navnlig spillede Spørgsmaalet om Sikkerheden paa Søen med Hensyn til Sørovere stor Rolle.

I den nyeste Tid er det navnlig Tyskland, der har oprettet Frihavne. I Begyndelsen af forrige Aarhundrede, da den tyske Toldunion blev dannet, holdt de gamle Hansestæder Lübeck, Hamburg og Bremen sig til at begynde med udenfor denne Toldunion, og i 20'rne ophævede disse Byer deres Toldskranker fuldstændig, saaledes at Byerne med de omliggende Havnearealer blev fri for alle Toldbestemmelser, og Varer kunde transiteres her uden nogen- somhelst Afgift til By og Stat. At disse gamle Hansestæder saaledes kom til at staa selvstændig, fremkaldte megen Modvilje i det tyske Rige, og man saa her det Kuriosum, at man i Tyskland for at bekæmpe Hamburgs Frihandel, der mentes at være til Skade for Riget, gav Holland særlig gunstige Vilkaar for Indførsel til Tyskland. I 60'erne indgik Hamburg og Bremen i den tyske Toldunion, men dog med den Bestemmelse, at de skulde have deres Rettigheder som Frihandelsstæder ubeskaarne. Disse Byer kom herved til at ligge direkte op til et Toldindland ganske uden toldfrit Opland, og dette havde til Følge, at den Industri, der tidligere florerede i disse Byer, stagnerede fuldstændig, idet der for al Industri, som var bestemt til Moderlandet, maatte erlægges Indførselstold. Det fremgaar heraf, at det navnlig er den Industri, der er baseret paa det udenlandske Marked, der kan trives i en Frihavn, et Forhold, der i og for sig er ret sjældent, idet en Industri, og særlig en opvoksende Industri, altid i væsentlig Grad maa støtte sig til det hjemlige Marked. Hamburgs Stilling som Frihavn blev saaledes ret problematisk, og der var mange Stemmer for, at Byen skulde indgaa fuldstændig i det tyske Rige som andre Byer: men paa den anden Side indsa Købmændene, hvor store Fordele de havde med Hensyn til Transithandelen, og man kom derfor til den Løsning af Spørgsmaalet, at selve Hamburg By skulde indgaa i Told-

unionen, medens Havnen med de tilliggende Kajer og Industrigræne blev en Frihavn. Her ses for første Gang den fuldstændig moderne Form for en Frihavn: selve Havnen med det dertil liggende allernærmeste Opland udenfor Landets Toldskranker, den omliggende By hørende til Indlandet. Ved sin nære Beliggenhed ved Havnen med den store Tilgang af Raastoffer faar Byen let ved at drive en hjemlig Industri, medens Industrigrænen i Havnen anvendes til den Industri, der kan bygge paa Udlandet som Aftager.

Fordelene ved en saadan Frihavn bestaar imidlertid ikke alene i Fritagelsen for at erlægge Told, før Varen fra Frihavnsterrænet føres ind til Moderlandet; en saadan Lettelse har man f. Eks. i Danmark haft i over 100 Aar ved den saakaldte *Kreditoplags*-Institution. Ved denne tillades det Købmændene uden Toldafgift at føre Varen ind paa deres Lager og udføre det igen saavel til Udland som til Indland; kun ved Kvartalsopgørelserne erlægges der Told for de Varer, der virkelig er afgaaet fra Lagerne til Brug i Indlandet, medens der ikke betales nogen Toldafgift for det, der er udført til Udlandet igen. Vi har desuden en anden Lettelse i samme Retning, idet man kan indføre Varer, for hvilke *Kreditoplags*-Beslemmelserne ikke gælder uden Afgift til et *Transit*-Lager, der staar under Toldvæsenets Kontrol, og derfra udføre dem igen uden Afgift. Danmark har endelig et *Frilager*, nemlig et Pakhus beliggende i Nærheden af Havnen, hvorfra Varer kan indføres og atter udføres til Udland uden Erlæggelse af Told, altsaa en fuldstændig frihavnsmæssig Ordning, kun er det ikke tilladt paa Frilageret at drive nogen Art af Industri. Danmark staar i det Hele taget som et af de Lande, hvor Købmændene allerede fra gammel Tid har været særlig gunstigt stillede, og en af de Indvendinger, der blev rejst ved Oprettelsen af Frihavnen her i Landet, var da ogsaa, at man ikke behøvede en saadan, fordi Købmændene havde *Kreditoplags*-Institutionen. Man maa imidlertid erindre, at en af de største Fordele ved en Frihavn er den, at man ganske er fritaget for enhver Indblanding fra Toldvæsenets Side i selve Frihavnen. Herved kommer Trafiken til at foregaa langt lettere og hurtigere end i en Toldhavn, da enhver Toldbehandling altid vil forsinke Losningen. Hovedformaalet med en Frihavn er netop at spare Tid, og Frihavnen er saaledes hovedsagelig særlig egnet til *Massetrafiken*, hvor store Skibsladninger uden nogen Forsinkelse føres direkte over i Magasiner, umiddelbart beliggende ved Kaj, og hvorfra Varen enten føres til Udlandet igen uden Afgift eller til Indlandet mod Erlæggelse af Told. De store Masser af Varer bevirker, at Udgifterne for Lagringen

Frihavnen Vest-Bassin set fra Syd

bliver forholdsvis smaa, og Købmændene kan derfor uden for store Omkostninger roligt afvente Konjunkturerne for Varens Afsætning ikke alene i Indlandet, men i hele det Frihavnen omliggende Opland. Forholdene i en Frihavn bevirker endvidere, at Arbejdet ved Losning og Lastning kan udføres hurtigere og derfor billigere, end hvor Trafiken er mindre og mere omstændelig. Kort sagt, Trafiken paa en Frihavn kan som Helhed gøres billigere end i en Toldhavn; dette bevirker atter, at Fragterne til Frihavnen kan blive lavere end Fragten til en Toldhavn. Frihavnen har saaledes Betingelser for at blive et Centrum for Trafiken ved at drage Dampskibslinjerne til sig.

Det fremgaar da ogsaa, at de Byer, der har Frihavne, har haft en større Forøgelse af Trafiken end andre Byer. I Tidsperioden fra 1892 til 1906 forøgedes saaledes Hamburgs Handel med 107 pCt., Bremens med 111 pCt., Stettins med 118 pCt. og Københavns med 122 pCt., medens Malmø og Stockholms kun forøgedes med 75 og 81 pCt. Naar man trods disse aabenbare Fordele ved en Frihavn i nogle Lande, deriblandt Sverige, har næret Betænkkeligheder mod Frihavnsinstitutionen, skyldes det Frygten for, at udenlandske Købmænd ved den lette Maade, hvorpaa de ved Hjælp af en Frihavn kunde transitere deres Varer, skulde drage noget af Handelsomsætningen bort fra Landets egne Købmænd og beholde Hovedfordelen selv, idet de i Frihavnen kunde lade sig betjene af Speditører. Man frygtede endvidere for, at en Del af de Indtægter, der tidligere tilfaldt Landet ved en Transithandel vilde bortfalde, naar Transiteringen nu skulde foregaa over en Frihavn, der saa at sige laa udenfor Landet. Disse Ulemper, der vel nærmest maa siges at være teoretiske, afskrækkede dog ikke Sverige fra i 1907 at genoptage det i 90'erne forkastede Forslag om Oprettelsen af Frihavne og at vedtage en Frihavnslov, i Følge hvilken der maatte bygges Frihavne i Sverige fra Aar 1910.

Københavns Frihavn har i de første 20 Aar af sin Tilværelse haft en jævnt voksende Trafik, saaledes at Havnen ved Krigens Begyndelse i 1914 netop havde en passende Størrelse til den Skibsfart, der søgte Havnen. Frihavnen Grundarealer var saa godt som alle i Brug — enten optagne af Frihavnen egne Pakhuse eller udlejede i industrielt eller kommercielt Øjemed. Københavns Frihavn har ganske i Lighed med Udviklingen i Hamburg ikke været i

særlig høj Grad anvendt i Industriens Tjeneste, grundet paa de omtalte Forhold med Hensyn til Produktionens Afsætning i Indlandet. De fleste udlejede Grunde anvendes derfor til private Pakhuse og Lagerrum, hvor Købmændene er i Stand til at udføre en lettere Behandling og Sortering af Varerne. Siden Frihavnen Aabning har Frihavnselskabet stadig forøget sine Pakhusbygninger og Skure, saaledes at der udover de 4 første Millioner Kr., der anvendtes hertil ved Frihavnen Start, efterhaanden er anvendt ca. 7 Millioner Kroner. Ved Krigens Udbrud var man paa det rene med, at nu var Tiden kommen til at foretage en Udvidelse af Frihavnen, og man gik straks i Gang med at fremme disse Udvidelsesplaner paa enhver Maade. Man var klar over, at hvorledes end Udfaldet af Verdenskrigen blev, vilde der sikkert blive sat Kræfter i Bevægelse for at omregulere den tidligere Trafik. Under denne Omregulering vil der blive nye Chancer for vor Skibsfart og Handel, som sikkert vil gøre alt for at benytte den gunstige Lejlighed; men netop derfor maa Frihavnselskabet være forberedt paa at kunne opfylde nye Krav med Hensyn til Frihavnen Trafikevne til Gavn for Handel og Skibsfart. En Hovedbetingelse for, at man kan gøre sig Haab om at opnaa det ønskede Opsving af Trafiken paa Københavns Frihavn er, at man straks ved Krigens Slutning staar saa godt rustet som muligt til at tage Konkurrencen op, og det blev derfor nødvendigt at planlægge en Udvidelse saaledes, at denne kunde staa rede ved Krigens Ophør, uden at forringe Frihavnen nuværende Trafikevne under Udvidelsesarbejderne.

Efter at alle Arealer var tagne i Brug i Frihavnen, og da man — for ikke at miste Pakhusplads — ikke kunde nedrive allerede byggede Skure og paa deres Plads bygge i Højden, blev man nødt til at gaa udenfor Frihavnen Gitter, og Frihavnselskabet har i Begyndelsen af dette Aar opført et 4400 m² stort Pakhus paa Havnevæsenets Grund udenfor Frihavnen ved Aarhusgade, hvor Frihavnselskabet ved Toldvæsenets Imødekommenhed har faaet Ret til at have et Frilager.

Hvad angaar Udvidelsesarbejderne, vil 1ste Reprise af Udvidelsen kunne tages i Brug i Løbet af dette Aar, medens hele Udvidelsen skulde være færdig ved Udgangen af 1917. Udvidelsen svarer nærmest til $\frac{1}{3}$ af den nuværende Frihavn, men er i og for sig kun det første Led i en eventuel stor Frihavnsudvidelse mod Nord. I Øjeblikket arbejdes der saa

forceret som muligt paa dette første Led, og viser det sig, at der vil blive Trang for mere Frihavnsplads, vil man selvfølgelig fortsætte Arbejdet; Frihavnen er jo i Besiddelse af store Udviklingsmuligheder mod Nord, idet man er i Stand til at bygge ud i Sundet over hele Stubbegrunden, hvor Dybdeforholdene og Bundarten er godt egnet til saadanne Havneanlæg. — Det er Hensigten straks at forsyne den nye Havn med Skure og Pakhuse i saa stor Udstrækning, at den nye Havn bliver lige saa velforsynet som den gamle Frihavn er i Øjeblikket efter 20 Aars Udvikling.

Et godt Udtryk for en Frihavns Trafikevne er Størrelsen af det Pakhusareal, der er beliggende ved Kaj. Dette Areal giver et Maal for, hvad Havnen er i Stand til at modtage og transitere af Gods. I 1913 havde Frihavnen et Pakhusareal ved Kaj paa 79 300 m², siden da og under Krigen er der tilkommet 10 800 m², saaledes at Frihavnen nu er i Besiddelse af et Pakhusareal ved Kaj paa 90 100 m², og efter Udvidelsen vil der ialt være tilkommet 43 100 m², saaledes at Frihavnen ialt faar 122 400 m² Pakhusareal til Brug for Stykgods og Foderstoffer, hvilket vil sige en Stigning i Pakhusarealet af 55 0/0. Af Pakhusareal ikke beliggende ved Kaj til Frihavns eget Brug var der før Krigen 6550 m², hvilket indtil nu under Krigen er steget til 13 700. Den nuværende Udvidelse vil, som det formentlig fremgaar af ovennævnte Tal, i høj Grad forøge Frihavns Trafikevne.

Udvidelsen byder mange Fordele: gode Kajer, dybe Bassiner, let Adgang fra Søen og nye Arealer, saaledes gode Sporforbindelser m. m.

Projekteringen af Vejforholdene, Anbringelsen af Toldvagt, Klareringsbygning og Vægthus ved Indgangen til den nye Havn i Aarhusgade var ikke saa ganske let, især da der maatte tænkes paa det Tidspunkt, da Frihavns Hovedtoldbod, der allerede nu er stærkt belastet, ikke længere slog til, saa at endnu en Toldbod maatte etableres. Denne anden, fremtidige Toldbod maatte der under alle Omstændigheder reserveres Plads til, og dette er den væsentlige Grund til, at Gittervej, skønt det skulde synes det naturlige, ikke er bleven fortsat langs Sporene og Gitteret.

Ved en stærk Udvidelse af Aarhusgade og Anbringelsen af Vægthus et Stykke ind i Frihavnen, saaledes at der bliver ret brede Kørebaneer paa begge Sider af det og temmelig gode Tilkørselsstrækninger dør til og til Toldvagten, maa det haabes, at man har skaffet gode Adgangsforhold. Til fremtidig Toldbod er Grunden til venstre for Indkørselen reserveret.

Toldklareringsbygningen anlægges for at virke aflastende paa den nuværende Toldbod og for at gøre det bekvemmere for Publikum, idet Klarering kan foretages her i begrænset Maalestok, saa at den lange Vej igennem hele Frihavnen i mange Tilfælde kan spares.

Drejes fra Aarhusgade ind paa Glückstadtsvej, ligger der paa højre Side af denne et ret betydeligt Areal, som udelukkende, i det mindste indtil videre, er bestemt til Udlejning til privat Virksomhed. I den nuværende Frihavn findes som sagt ikke længere disponibel Grund, og den ene

Efterspørgsel efter den anden efter Pakhusplads eller aaben Plads i fast Leje har maattet afvises. Ved Hjælp af de Grunde, som nu kan stilles til Raadighed, vil Savnet atter i nogen Tid kunne afhjælpes. At Grunden, naar Udlejning af den begynder at tage Fart, forsynes med passende Tværgader m. m. er en Selvfølge.

Glückstadtsvej er Hovedforbindelsesaaren til Udvidelsen og vest for og langs Glückstadtsvej vil der derved blive Plads til en Række Rangérspor, og vest herfor igen, med en bred Gade op imod Gitteret, vil der blive udmærkede Byggegrunde og Oplagspladser.

Paa det fremspringende Hjørne op imod Stubskuret vil de nye Arealers Forvalterkontor tillige med Toiletter komme til at ligge, hvorefter Bassinet og Kajgaderne med en Række ensartede Vareskure vil møde Øjet.

Dybden af dem er ikke mindre end 44,5 m, større end noget andet Sted i Frihavnen. De første Pakhuse i Frihavnen var 25 m dybe og de sidst byggede ca. 31,5 m. Dette hænger sammen med, at de Skibe, som anløber Frihavnen, stadig faar større Tonnage. Længden er 99 m, hvert Skur altsaa ca. 4400 m²; i alt bygges ca. 32 300 m² Skurareal.

Skurgulvet ligger paa Kajsiden i Flugt med Kajgaden og hæver sig til Vognbundshøjde paa Landsiden.

Kajgaden er smal, 9,5 m fra Skur og helt ud til Kajforkant, og kun forsynet med et enkelt Spor. Læsning af Bane- og Byvogne bør nemlig kun rent undtagelsesvis finde Sted her. Kajen er forbeholdt Skibenes Losning og Ladning.

Gaderne paa Skurenes Bagside er indrettet for Vogntrafikken, idet de er forsynede med Læssespor og Rangerpor med passende Forbindelsesspor og en rigelig, brolagt Kørebane. Sporet i Kajgaden er væsentlig bestemt til de Dampkraner, som foreløbig skal anvendes her. At der ved Projekteringen er taget Hensyn til en senere Anbringelse af elektriske Kraner skal dog bemærkes. Skurene bliver høje og meget lyse, idet de er rigeligt forsynede med Ovenlys.

Sporanlægget omfatter de allerede nævnte Spor ved Varehusene og Forbindelsesspor med den nuværende Frihavn; Ligesom i den nuværende Frihavn anvendes 32 kg's Skinner med Kontraskinne i de brolagte Strækninger.

Vandledningerne lægges straks i saa stor Udstrækning, at der kun for Hovedtilførselsledningen, der er 150 mm i Diameter, bliver Tale om Udveksling ved en yderligere Udvidelse af Havnen. I Kajgader og Baggader lægges 100 mm's Ledninger, overalt som Ringleddinger, saa at Vandtilførsel finder Sted fra to Sider til ethvert Punkt. Herved lettes Reparationer og nye Tilslutninger, idet kun mindre Strækninger behøver at afspærres. Talrige Hydranter sikrer Brandvæsenet Vand overalt paa Terrainet.

I den ældre Del af Frihavnen foretages der ogsaa stadig Udvidelser, saaledes vil man hurtigst muligt opføre et fleretages, 7000 m² stort Pakhus paa et af de lave Skures Plads for at skaffe tilstrækkelige Lokaler til Købmændenes Disposition.

Ew.

AGITÉR

for

Tilgang til Marineforeningen